БИЧИЛ УУРХАЙ, ЭМЭГТЭЙЧҮҮД БА ОРОН НУТГИЙН ИРГЭД

“Алтайн бичил уурхайчдын эв нэгдлийн холбоо”-ны
Тэргүүн Ч.Мядагбадам

2017.11.17

Агуулга:

1. Байгууллагын танилцуулга
2. Бичил уурхайн хууль тогтоомж
3. БИЧИЛ УУРХАЙ ба НИНЖА ялгаатай байдал
4. Жендэр ба судалгаа
5. Орон нутгийн мэдээлэл

Танилцуулга

- **Газар шороо ард түмний баялаг ТББ** (2012 онд байгуулагдсан, 80 гишүүн)
- **Алтайн бичил уурхайчдын эв нэгдлийн холбоо** (2016 онд байгуулагдсан, Аймгийнхаа хэмжээнд бичил уурхайн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг 8 байгууллагын 350 гаруй гишүүдтэй, үүний 6 байгууллагын удирдлагад эмэгтэйчүүд ажиллаж байна)
- **Монголын бичил уурхайн нэгдсэн дээвэр холбоо** (2013 онд байгуулагдсан, үндэсний хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулдаг, одоогийн байдлаар 15 аймгийн 45 сумын 71 ТББ-ын 6500 гишүүнтэй, үүний 42 байгууллагын тэргүүнээр эмэгтэйчүүд ажиллаж байна. Би: Нинжа-БУ-чин, 2013 онд УЗ-ын гишүүнээр сонгогдож байсан. 2016 онд II хуралаар ХЗ-д сонгогдож, ХЗ-ын дарга, сумын ИТХ-ын төлөөлөгч)

Ялгаатай байдал

Бичил уурхайчин

МУ-ын ЗГ-ын 2017 оны 151-р тогтоолоор батлагдсан бичил уурхайгаар ашигт малтмал олборлох журмын хүрээнд нөхөрлөл, хоршооны зохион байгуулалтад орж ажилладаг

Эрүүл, мэнд, нийгмийн даатгал, ХХОАТ төлдөг

Орон нутгийн тусгай хэрэгцээнд авсан газартаа гэрээгээр ажилладаг, бичил уурхайн нөхөн сэргээлт хийж хүлээлгэн өгдөг

Суурьшлын бүс байгуулсан, ХАБЭА баримталж ажилладаг

Олборлосон бүтээгдэхүүнээ албан ёсны борлуулалтын сувгаар борлуулдаг

Шударга олборлолт явуулсан (хүүхдийн хөдөлмөр оролцоогүй, хоргүй технологиор баяжуулсан)

ХАМО

- Зохион байгуулалтад орох арга замаа мэдэхгүй эсвэл, дургүй
- Хаана ашигт малтмал гарч байна. Тэнд гар аргаар ашигт малтмал олборлох үйл ажиллагаанд оролцдог
- Татвар, даатгал төлдөггүй, хариуцлагаас зайлс хийдэг
- Нөхөн сэргээлт хийхэд оролцдоггүй

Нинжа

- Явуулын, техниктэй, мөнгөтэй, эрх мэдэлтэй, зохион байгуулалтад ороогүй
- Байгалийн баялгийг сорчлон ашигладаг
- Хуулиас гадуур үйл ажиллагаа явуулдаг
- Ажилтан, ажил олгогч зарчмаар ажилладаг (орлогын тэгш бус хуваарлалт хийдэг)

Бичил уурхайн хууль эрх зүйн орчин

- Ашигт малтмалын тухай хууль /2010.07.01/
- Газрын тухай хууль /2010.07.01/
- Төрөөс эрдэс баялгийн салбарт баримтлах бодлого /2014.1.16/
- Олон улсын хүний эрхийн UPR-ын зөвлөмж /2016. 4.11, ЗГ-н 204 тоот, тогтоол/ НҮБ-ээс ирүүлсэн зөвлөмжийн дагуу засгийн газрын тогтоол гарсан.
- Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны мөрийн хөтөлбөр /2016.09.09/
- Алт – 2 үндэсний хөтөлбөр /2017.1.18 /
- Монгол Улсын засгийн газрын 2017 оны 151-р тогтоолоор батлагдсан “бичил уурхайгаар ашигт малтмал олборлох журам”
- 2017 оны 08-р сарын 17-ны өдөр. А/226, А/182: Аргачлал, төлөвлөгөөний загвар батлах тухай
- Бичил уурхайн нөхөн сэргээлтийн аргачлалыг 1-р хавсралтаар, нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний загварыг 2-р хавсралтаар, нөхөн сэргээлтийн мэдээний тайлангийн загварыг 3-р хавсралтаар тус тус баталсан
- Хөдөлмөр нийгэм хамгааллын сайд, Уул уурхай хүнд үйлдвэрийн сайдын хамтарсан тушаал/ 2017 оны 6-дугаар сарын 23-ны өдрийн А/115 А/123/ ‘’Бичил уурхайн аюулгүй байдлын дүрэм”

Бичил уурхайн жендэрийн тэгш байдлын судалгаа

Нийт бичил уурхайчдын
- 70.7 % эрэгтэй
- 29.3 % эмэгтэй
- Бүх насны ангилалд эрэгтэйчүүд давамгайлсан.

Бичил уурхайн судалгаа, 2012 он, YCX

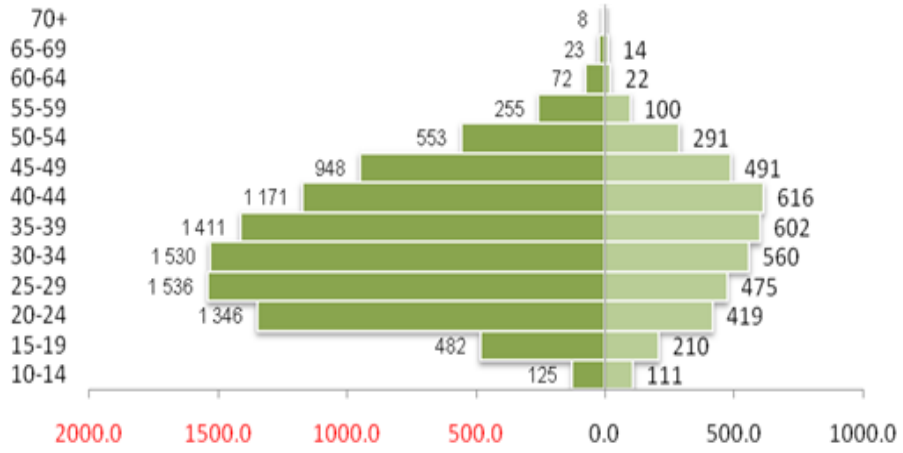

“Бичил уурхай нь эмэгтэйчүүдийн хувьд амьжиргаагаа залгуулах боломжийн арга хэлбэрт тооцогдож байна”

“Бичил уурхайн жэндерийн тэгш байдлын судалгаа”, 2014 он, ШХА, Азийн сангийн БОХТОН 2 төсөл

Бичил уурхайд эмэгтэйчүүдийн оролцоо

- Зохион байгуулалт, манлайлал *(бүх гишүүдэд мэдээлэл дамжуулах, харилцаа холбоо үүсгэх, сургалтад хамруулах)*
- Санхүүгийн тооцоолол, тайлан гаргах, татвар даатгалд хамруулах, хураамж төлөх
- Шийдвэр гаргах түвшний уулзалт, гэрээ байгуулах, нөлөөлөл хийх, бичиг баримт боловсруулах
- Олборлолтын үйл ажиллагаанд *(тунелд ажиллах, шороо шуудайлах, хүдэр ялгах, угаах, борлуулалт гэх мэт)*
- Хоол, хүнс бэлтгэх
- Угаалга, цэвэрлэгээ
- Эрүүл мэнд, ХАБЭА зааварчилга, анхан шатны тусламж үзүүлэх
- Дотоод дүрэм журам мөрдүүлэх, хуулийн хүрээнд ажиллуулах шаардлага тавих, уриалах *(суурьшлын бүсийн талбайн хог цэвэрлэх)*

ОРОН НУТГИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

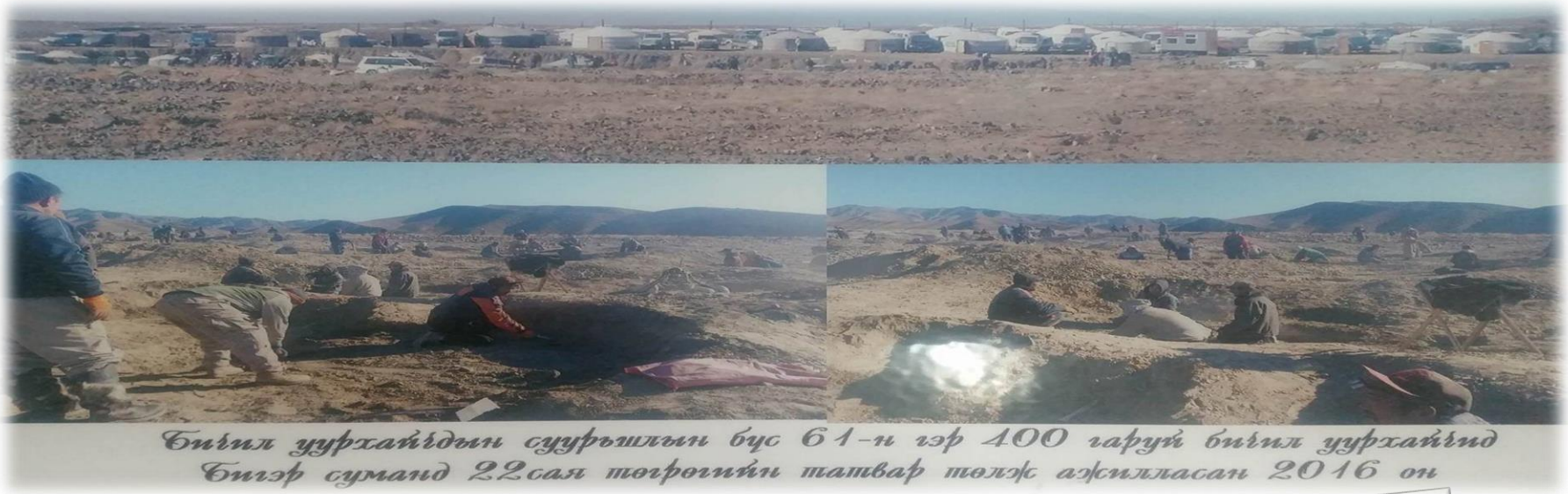

Алтайн бичил уурхайчдын эв нэгдлийн холбоо

БИЧИЛ УУРХАЙН НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН АРГАЧЛАЛЫН ДАГУУ ХИЙСЭН НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН МЭДЭЭ

- 2012 онд 6,7 га
- 2013 онд 10,1 га
- 2014 онд 32,81 га
- 2015 онд 12,1 га
- 2016 онд 5 га
- 2017 онд 11 га

нийт 77,71 газарт техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт хийсэн.

Зүрх толгойн нөхөн сэргээлт 2014 он

Биологийн нөхөн сэргээлтийн үр дүн

Бичил уурхайчдын орон нутгийн эдийн засагт оруулж буй хувь нэмэр

- 2012 онд – 520.000 т
- 2013 онд – 1.320.000т
- 2014 онд – 7.750.000т
- 2015 онд – 850.000т
- 2016 онд – 22,000,000 төгрөгний ХАОАТ төлж мөн ЭМ, НДШ төлж ажиллаж байна

Бичил уурхайгаас өөр ажлын байранд шилжих явц

- Орон нутгийнхаа 350 гаруй иргэдийг бичил уурхайн хууль журмын дагуу нөхөрлөлийн зохион байгуулалтанд оруулан, олсон орлогоосоо хуримтлал үүсгэн өөр ажлын байранд шилжих, нэмэлт орлого олох боломжийг бүрдүүлэн ажиллаж байна.
- Авто засвар
- Монгол гутал
- Бууз баншны цех
- Оёдлын цех
- Өөр орлогын эх үүсвэртэй болж, эмэгтэйчүүдийг түлхүү ажлын байранд шилжүүлэхэд анхаарч ажиллаж байна.

Хоргүй технологи бүхий хүдэр боловсруулах цех

Эмэгтэйчүүд - бид бичил уурхайд манлайлагчид

Хариуцлагатай бичил уурхайн төлөө хамтдаа

E-mail: info@bichiluurhai.mn

Бичил уурхайн Лавлах:
1900-2959

